

Sygn. akt I NKRS 22/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Adam Redzik

w sprawie z odwołania S. J.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr (...)/2020 z dnia 20 sierpnia 2020 r. w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego osiągającego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 19 stycznia 2021 r.,

**uchyla zaskarżoną uchwałę i przekazuje sprawę Krajowej
Radzie Sądownictwa do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Uchwałą nr (...)/2020 z 20 sierpnia 2020 r. w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego osiągającego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku Krajowa Rada Sądownictwa (dalej: KRS lub Rada) nie wyraziła zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez S. J. – sędziego Sądu Okręgowego w R. (dalej: Skarżący). W uzasadnieniu uchwały wskazano, że KRS uchwałą nr [...] /2019 z 4 października 2019 r. w przedmiocie dalszego

zajmowania stanowiska przez sędziego osiągnącego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku nie wyraziła zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Skarżącego. Złożył on odwołanie od podjętej uchwały, które Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 3 czerwca 2020 r. (I NO 3/20) uwzględnił i uchylił zaskarżoną uchwałę, przekazując sprawę Radzie do ponownego rozpoznania.

Powołany w niniejszej sprawie zespół członków KRS na posiedzeniu 6 sierpnia 2020 r., po zapoznaniu się z pismem Prezesa Sądu Okręgowego w R. z 5 sierpnia 2020 r. oraz załączoną dokumentacją, obejmującą dane statystyczne, przyjął stanowisko o rekomendowaniu Radzie wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Skarżącego. W ocenie zespołu zachodziły podstawy do wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Skarżącego. Przemawiał za tym interes wymiaru sprawiedliwości oraz ważny interes społeczny, z uwagi na sytuację kadrową Sądu Okręgowego w R., a w szczególności jego pionu karnego. W ocenie zespołu członków KRS, przejście Skarżącego w stan spoczynku spowodowałoby wydłużenie czasu oczekiwania na rozpoznanie sprawy oraz wzrost zaległości. Powyższe stanowisko zostało podjęte jednogłośnie.

Rada na posiedzeniu w dniu 20 sierpnia 2020 r. nie wyraziła zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Skarżącego. Uznano, że sytuacja kadrowa [...] Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w R. jest na tyle dobra, że brak jednego sędziego w istotny sposób nie zakłóci zarówno pracy Wydziału, jak i całego Sądu. Wobec powyższego, ani interes wymiaru sprawiedliwości, ani ważny interes społeczny nie przemawiały za wyrażeniem zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Skarżącego.

Pismem z 14 września 2020 r. Skarżący złożył odwołanie od powyższej uchwały, w którym zaskarżył ją w całości. Uchwale zarzucił rażące naruszenie przepisów prawa, tj.:

1. art 69 § 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. 2020, poz. 2072, dalej: p.u.s.p.), poprzez niczym nieuprawnione przyjęcie przez KRS, że interes wymiaru sprawiedliwości oraz ważny interes społeczny nie przemawiają za tym, aby Skarżący w dalszym ciągu zajmował stanowisko sędziego oraz brak wskazania dostatecznych powodów

do przyjęcia takiego stanowiska;

2. art. 33 ust. 1 w zw. z art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (t.j. Dz.U. 2019, poz. 84, ze zm., dalej: u.KRS), poprzez brak wszechstronnego rozważenia sprawy na podstawie zgromadzonych w sprawie dokumentów;

3. art. 44 ust. 1 u.KRS, poprzez uznanie, że Skarżącemu nie przysługuje prawo odwołania się od przedmiotowej uchwały.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy Radzie do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na odwołanie, w piśmie z 18 września 2020 r. Przewodniczący KRS wniósł o:

1. odrzucenie odwołania jako niedopuszczalnego, lub
2. odroczenie rozpoznania sprawy i przedstawienie do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych następującego zagadnienia: „Czy od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa wydanej na podstawie art. 69 § 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych przysługuje odwołanie w trybie art. 44 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa?”.

W uzasadnieniu pisma Przewodniczący Rady wskazał, że zdaniem KRS niedopuszczalność odwołania w sprawach tego rodzaju wynika z przepisu art. 69 § 1b zd. 2 p.u.s.p., zgodnie z którym uchwała KRS jest ostateczna. Niedopuszczalność odwołania jest zatem równoznaczna z brakiem podstaw do wydawania postanowień zabezpieczających w tego typu sprawach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należało zaznaczyć, że słuszność ma Skarżący, wskazując na naruszenie przepisu art. 44 ust. 1 u. KRS poprzez przyjęcie, że nie przysługuje mu odwołanie od zaskarżonej uchwały do Sądu Najwyższego. Zgodnie ze zd. 1 powyższego przepisu, uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile przepisy

odrębne nie stanowią inaczej. Przepis art. 69 § 1b zd. 1 i 2 p.u.s.p. stanowi natomiast, że Rada może wyrazić zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, jeżeli jest to uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, w szczególności jeśli przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów. Uchwała KRS jest ostateczna.

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie stoi na stanowisku, że ostateczność uchwał KRS, których dotyczy art. 69 § 1b zd. 2 p.u.s.p., nie jest tożsama z ich niezaskarżalnością. Ostateczność oznacza bowiem brak możliwości skontrolowania decyzji w administracyjnym toku instancji, co nie wyłącza jednak dopuszczalności przeprowadzania sądowej kontroli uchwały KRS pod względem jej legalności w sytuacji, w której mogło dojść do naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (tak np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 stycznia 2019 r., I NO 57/18; z 13 lutego 2020 r., I NO 189/19; z 13 lutego 2020 r., I NO 189/19 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2020 r., I NO 3/20). Przepis art. 69 § 1b p.u.s.p. nie zawiera zatem wyjątku, o którym stanowi przepis art. 44 ust. 1 zd. 1 *in fine* u.KRS. Tym samym brak jest odrębnej podstawy, który wyłączałaby możliwość wniesienia odwołania od uchwały w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego osiągnącego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku. Podkreślić należy zatem, zgodnie z poglądem występującym w orzecnictwie, że odmówienie kontroli sądowej takiemu rozstrzygnięciu w zakresie sprawy indywidualnej sędziego, w sferze, która odnosi się do wykonywania funkcji sędziego, a więc dotyczącej stanu czynnego lub stanu spoczynku, rzutującej na możliwość wykonywania władzy sądowniczej i orzekania, prowadziłby do naruszenia zasad, o których mowa w przepisach art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W konsekwencji sędzia zostałby bowiem pozbawiony możliwości kwestionowania działań wpływających na zakres jego praw i obowiązków (zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 8 grudnia 2020 r., II GSK 875/20, Legalis nr 2506726). Oczywiście jest jednak, że dokonując kontroli, Sąd Najwyższy nie może wkraczać w kompetencje KRS i podejmować merytorycznych rozstrzygnięć w kwestii zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego na podstawie art. 69 § 1 i 1b p.u.s.p., ale ze względu na ogólne zasady i

wzorze konstytucyjne powinien skontrolować, czy Rada podejmując uchwałę nie naruszyła prawa materialnego lub procesowego w zakresie zaskarżenia.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy nie podzielił argumentacji przedstawionej przez Przewodniczącego KRS, uznając linię orzeczniczą przywołaną w odpowiedzi na odwołanie z 18 września 2020 r. za pogląd mniejszościowy. Z tego względu nie uznano również za zasadne występowanie z pytaniem prawnym, o treści zaproponowanej w imieniu Rady przez Przewodniczącego KRS.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów należy zaznaczyć, że Sąd Najwyższy nie jest właściwy do ustalenia czy w danym przypadku zasadne było odmówienie zgody na przeniesienie danego sędziego w stan spoczynku. Kwestia ta należy do wyłącznej kompetencji Rady, która może wyrazić zgodę na dalsze zajmowania stanowiska przez sędziego osiągnącego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku. Jest to jej uprawnienie, z którego może skorzystać przy zaistnieniu ustawowo określonych przesłanek. Nie oznacza to, że wydając stosowną uchwałę we wskazanym zakresie KRS jest zwolniona z przestrzegania ogólnych norm prawnych regulujących sposób postępowania i wiążących jej członków, jak również przepisów, które powinny być zastosowane w przypadku wydawania rozstrzygnięć w konkretnej kategorii spraw (jak np. w niniejszej sprawie – zgodna na dalsze zajmowanie stanowiska dla sędziego osiągnącego wiek uprawniający na przejście w stan spoczynku). W przypadku ich naruszenia, w sposób mający wpływ na wynik postępowania, możliwe jest uchylenie przez Sąd Najwyższy wydanej w ten sposób uchwały i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Zgodnie z przepisem art. 33 ust. 1 u.KRS, w sprawach indywidualnych KRS podejmuje uchwały po wszechstronnym rozważeniu sprawy, na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób, jeżeli zostały złożone. W przypadku podejmowania uchwały dotyczącej wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego osiągnącego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku, przesłankami, które Rada jest zobowiązana uwzględnić, są: uzasadniony interes wymiaru sprawiedliwości lub ważny interes społeczny, w szczególności jeśli przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z

obciążenia zadaniami poszczególnych sądów. Z uzasadnienia uchwały nr (...)/2020 nie wynika tymczasem, że KRS wzięła pod uwagę i ustosunkowała się do wszystkich okoliczności istotnych dla zweryfikowania, czy spełnione zostały powyższe przesłanki. Zaprezentowana ocena zebranego w sprawie materiału, na który składają się: opinia Prezesa Sądu Okręgowego w R., dane statystyczne w zakresie obciążenia i wielkości referatu oraz wpływu i liczby spraw w [...] Wydziale Karnym Odwoławczym Sądu Okręgowego w R., w którym orzeka Skarżący, pozytywna rekomendacja zespołu KRS, sytuacja kadrowa w powyższym wydziale oraz w Sądzie Okręgowym w R., a także kwestie związane z powszechnymi utrudnieniami w funkcjonowaniu sądownictwa w Polsce w związku z pandemią COVID-19, nie przemawia za uznaniem, że Rada dokonała wszechstronnego rozpatrzenia sprawy. W uzasadnieniu wskazano, że sytuacja kadrowa [...] Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w R. jest na tyle dobra, że brak jednego sędziego w istotny sposób nie zakłóci ani pracy Wydziału, ani Sądu, co potwierdzają również bardzo dobre wyniki osiągnięte w 2019 r. Odniesienia się jedynie do tych pojedynczych okoliczności, w sposób wyrwany z szerszego kontekstu, nie można uznać za wszechstronne rozważenie sprawy. Przede wszystkim, zestawienie powyższych okoliczności świadczących o sprawnym funkcjonowaniu wydziału nie uwzględnienia tego, że na tak dobre wyniki miało wpływ również sprawne rozpoznawanie spraw w referacie Skarżącego. Pominięcie tej okoliczności nie pozwala na uznanie, że Rada w wystarczającym stopniu uwzględniła uzasadniony interes wymiaru sprawiedliwości lub ważny interes społeczny, o jakim stanowi art. 69 § 1b p.u.s.p. Ponadto, nawet pobieżna analiza obecnej sytuacji związanej z utrudnieniami w funkcjonowaniu sądów, w związku z zachorowaniami pracowników wymiaru sprawiedliwości, napływem nowych spraw i koniecznością rozpoznania spraw zaległych, a także faktem, że w Wydziale [...] Karnym Odwoławczym Sądu Okręgowego w R. nie są obsadzone wszystkie etaty sędziowskie oraz oczekuje się na „zwrot etatu” z Ministerstwa Sprawiedliwości, nie prowadzi w żadnym razie do wniosku, zgodnie z którym dalsze zmniejszanie składu osobowego powyższego wydziału – i to o sędziego, który bez zarzutu wywiązuje się ze swoich obowiązków – przemawiałoby za sprawnym dalszym funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie przepisu art. 398¹⁵ k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 u.KRS, orzekł jak w sentencji.